

EL PRINCEP I EL POBLE

El primer volum de les Memòries del Príncep Bülow, ex-canceller d'Alemanya, conté dades molt interessants sobre la vida interior de l'Imperi germànic i de la família imperial, que han causat una gran sensació per l'autoritat personal de l'ex-canceller i el mèrit literari de la seva obra. Hem cregut que podia interessar als nostres lectors la traducció d'una carta que Bülow inserta íntegrament, adreçada per Guillem II a la seva mare, a propòsit de la publicació dels records del príncep de Bismarck. No es tracta d'una qüestió personal ni de simple interès nacional d'Alemanya. Es senzillament la demostració de com entenia la dinastia reial de Hohenzollern els seus drets sobirans. El país és considerat com un patrimoni familiar i el millor ministre de l'Imperi era usurpador dels drets de la família. No s'ha dit res tan dur contra les monarquies con les paraules que copiem de Guillem II:

Molt estimada mamá:

La teva bona carta a propòsit de la publicació dels records del príncep de Bismarck vaig rebre-la ahir en arribar en aquest indret solitari i encantador de la frontera. Estic plenament d'acord amb tu sobre la manera d'apreciar-ne la importància i l'esperit, com també els motius que han mogut aquest Busch a fer-los aparèixer.

El seu objectiu és el mateix, que el del difunt Bismarck. Aquest volia ésser glorificat, admirat, adorat pel poble a despeses de la nostra dinastia i de la nostra casa, per les quals feia creure al bon poble alemany que estava sempre disposat a morir, i que ell les havia elevades fins al tron imperial alemany! Però tot això no serveix de res; el poble de mica en mica descobrirà tot el que li pertoca, i aquesta mena de publicacions només servirà per accelerar la manera com es farà la claror en l'esperit de les masses. Les seves finalitats exteriors, tu les has exposades exactament, així com les vies i mitjans que ell va adoptar. Però hi ha un greuge que tu formules en la teva carta, i contra el qual he d'elevar una enèrgica protesta. Hauria, dius, desviat de llurs pares el cor dels teus tres fills grans. El que han de dir els altres per defensar-se'n, ho ignoro, però per la meua part, amb senzillesa, però amb fermesa i la consciència pura, puc respondre: «No». No ha gosat mai — ni jo li hauria permès mai — parlar de tu o de l'estimat papà en presència meua! Però si vols al·ludir a la possibilitat que un de nosaltres hagi ajudat a fer caure el canceller aleshores omnipotent els dies del regnat de l'estimat papà, confesso ben obertament que m'hi vaig oposar absolutament, i per una raó excel·lent. La mort de l'avi havia tan fatalment i fins afeblit la nació, que estava esbojarrada i a punt d'un atac de nervis. En aquest estat es mirava Bismarck, i no nosaltres, com l'únic capaç de transmetre i de mantenir la vella tradició — això era completament fals i l'obra de la seva pròpia astúcia —, però era un fet! Si el papà, i jo amb ell, no haguéssim fet tornar Bismarck a casa seva, s'hauria desencadenat una tal tempesta contra ell i teu, que hauríem estat ben incapaços de parar-la i tu hauries emmetzinat els darrers dies del pobre papà, i espatllat la magnífica i inesborrable figura que tenia als ulls del seu poble, i, pensa-hi, compromés la seguretat d'estar-te entre nosaltres, cosa que potser se t'hauria tornat impossible. De moment, Bismarck era l'àmo de la situació i de l'Imperi! I la casa de Hohenzollern no existia! Haguéssim provat només de tocar-lo, i tots els prínceps alemanys — jo n'estava secretament informat — s'haurien alçat com un sol home i ens haurien fet tornar a pendre el canceller, al qual hauríem estat — i sobretot ja més tard — lliurats lligats de peus

i mans! La situació era senzillament impossible. Jo, a partir d'aquell moment, vaig comprendre perfectament la tasca terrible, que tu aleshores no preveies, i que el cel havia concebuda per mi; la tasca de deslliurar la corona de l'ombra aclaparadora del seu ministre, de posar la persona del monarca al primer rengle, al seu lloc, de salvar l'honor i l'esdevenidor de la nostra casa de la influència corruptora del Gran Lladre del cor del nostre Poble i de fer-li

Una de les darreres fotografies de Bismarck en la seva vil·la de Friedrichsruhe

pagar el mal que us ha fet, al papà, a tu i fins a l'avi! Ja era prou terrible per un xicot de trenta anys, haver de començar així el seu regnat, després d'un altre de tan gloriós que tot just s'acabava! Però tot i això vaig adonar-me de quin era el meu deure, i gràcies a Déu. Ell m'ajudà, Sense Ell, estava perdut. Quan la lluita s'escalafà i Bismarck començà a fer-me els jocs més audaciosos, no reculant ni davant de l'alta traïció, vaig trametre-li un missatge que deia que em semblava entrar en torneig contra la casa de Hohenzollern per la seva pròpia família; que si era així, li avisava que la cosa era inútil, perquè en aquest cas havia de perdre la partida. La resposta fou tal com jo esperava, i el vaig aterrar, estenent-lo sobre la sorra, en interès de la meua corona i de la nostra casa! Doncs bé, d'ençà d'aquell any terrible, he hagut de plantar cara a la tempestat de sentiments d'Alemanya, i a les maniobres més vils del furios i acarnissat B...! Es el que el pobre papà i tu mateixa hauríeu hagut de suportar. Jo ho he suportat tranquil·lament, sense rondinar, amb l'estendard reial ferm a la mà, l'escut barrat de negre i de blanc al braç, i Déu a dalt! Ho he suportat, tot sol durant vuit llargs anys! On és ara? La tempestat s'ha calmat, l'estendard enlairat ondula a la brisa, reconfortant les mirades que s'eleven a ell, la corona envia els seus raigs per la gràcia de Déu al palau i a la cabana, i — perdona'm que t'ho digui — l'Europa i tot el món paren l'orella per saber «què diu o què pensa l'emperador d'Alemanya», i no quina és la voluntat del seu canceller! A la meua manera de veure, hi ha un punt sobre el qual la teoria del papà sobre la continuïtat del vell Imperi dintre el nou és justa; ell ha aguantat sempre, i jo faig el mateix! Per sempre més només hi ha un emperador de debó al món, i és l'emperador alemany, abstracció feta de la seva persona i de les seves qualitats, però pel dret d'una tradició vella de mil anys. I el seu canceller no ha de fer més que obeir! El teu respectuós i abnegadíssim fill,
Willy

Mirant a fora

Senep i el diputat desconegut

Jehan Senep és indiscutiblement el millor caricaturista polític francès. I això que les seves idees polítiques són ben lluny de les nostres.

El dia del darrer escàndol de la Cambra francesa — interpel·lació sobre els escàndols burxats — Senep passejava per la sala de Passos Perduts. Un diputat socialista cridava:

— El primer que cal fer és treure els periodistes d'aquí. No hi han de fer res, som a casa nostra, nosaltres!

— A casa vostra? — va interrompre Senep. — Què no us recordeu que som el poble sobirà?

— Sóc diputat, senyor. Potser per vos és no ser res això?

— Exactament, ara ho heu dit, ser diputat és no ser res.

— Sóc Lebrét, diputat del Sena Superior, — féu el diputat, fora de si.

— Així sou vos el diputat desconegut? — va fer Senep tranquil·lament.

Filantropia i Banca

En el procés de Mme. Hanau, quan aquesta ha estat invitada a explicar-se sobre els 150.000 francs que retirava cada mes per a les seves necessitats personals, la genial financiera respongué:

— Però si jo no em dedico pas a la filantropia, senyor president, sinó a la banca.

Els Racistes Alemanys

L'enquesta practicada per la Reichswehr sobre la propaganda racista ha demostrat que el moviment no provenia exclusivament de Hitler. Un dels oficials acusats en el procés de Leipzig, ha respost:

— Les idees d'alliberació nacional sostingudes per Hitler són les mateixes que hem après als bancs de l'escola militar.

Von Falkenhausen, general director de l'escola d'infanteria de Dresde, que ha passat a la reserva, s'ha inscrit al partit racista, com també el general Wollwoth, comandant de la 4.ª regió militar, també passat a la reserva. El doctor Scheringer, un dels acusats en el procés de Leipzig, acaba de publicar una carta oberta al ministre, acusant-lo d'esperit de rutina i anunciant-li que la nova generació d'oficials atterrà els falsos ídols. El general Gröner, davant d'aquesta onada d'indisciplina, no sap de quin cantó girar-se.

— Puc pendre sancions — diu — contra els oficials joves, però si s'han de castigar els caps de cossos i els generals culpables, tot l'exèrcit seria decapitat.

Un ex-militar alemany, socialista militant en l'actualitat, diu que els oficials racistes semblen aquells frares de la Trapa que només poden parlar dos dies l'any. Aquests dos dies parlen del matí al vespre. Igual ja l'oficial alemany així que l'ha vist lliure de la ferria disciplina imperial.

Sense trampa

Gaston Gérard, alt comissari del Turisme francès, té una veu formidable que domina tots els sorolls.

Recentment, a l'apart de Dijon, en ocasió de la Fira Gastronòmica, quan l'alt comissari començà el seu discurs, un alcalde rural va dir al seu veí:

— Deu haver-hi un altaveu sobre la taula.

— No — li digué el veí, — esteu sentint directament l'alt comissari, sense altaveu.

— Doncs està molt ben imitat — conculgué l'alcalde.

Missions diplomàtiques

Quan el rei Carol de Romania hagué reconquistat el tron, pensà tot seguit a liquidar alguns assumptes sentimentals, sobretot els de Zizi Lambrino i Lupescu.

Confia aquesta missió a Dimu Cesianu, amic seu, nomenant-lo ministre de Romania a França, amb instruccions concretes i precises. Abans d'aquest nomenament, l'activitat de Cesianu es limitava a les cròniques de boxa al diari Adevèrul i a presidir societats pugilístiques. El seu nou càrrec el sorprengué i fins li féu l'efecte que li venia gran. Però així i tot emprengué les negociacions.

Desgraciadament, no li han reeixit. Zizi Lambrino sosté l'indiscutibilitat dels drets del seu fill a l'heretatge reial, i la Lupescu ha trencat tota mena de relacions amb l'ambaixador. I mentrestant a Bucarest pensen nomenar un altre ambaixador a França.

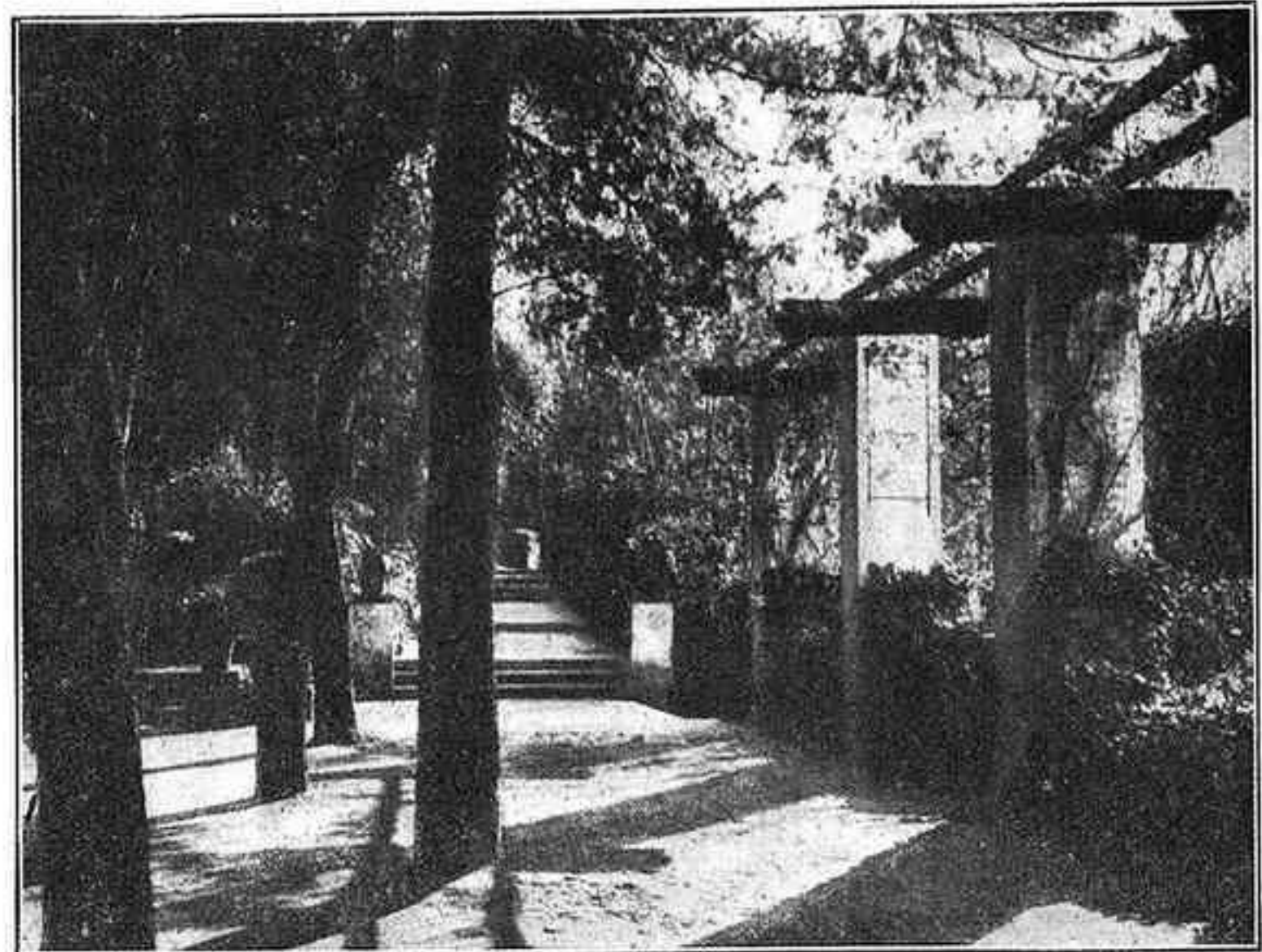
J. C. N. FORESTIER

Després d'escampar pel món els seus jardins, Forestier ha deixat les fatigues del seu art i d'aquest món, per pendre un llarg repòs. No m'agrada de dir que és mort. El millor d'ell mateix té encara molts d'anys de vida. Es per això que no escuri un article necrològic, d'aquells feixucs com una llosa tombal.

Personalment, almenys, mentre els arbres que ell ha fet plantar a casa nostra creixin, jo el veuré viu i vigilant. Temeu, si ens

ció, havia sortit excepcionalment bé. Ens agrada, d'amagat, l'haver-lo entès i servit fidelment. Tenia tants de motius de rancúnia amb els que, als uns i els altres continents, li havien cagat els seus projectes!

Es comprèn perfectament que, amb aquesta mena de caràcter, Forestier havia de tenir grans amics i encara més grans enemics. Si jo crec tenir totes les raons del món per ésser dels primers, els següents potser tenien també les llurs. L'esperit crític de Forestier

descuïdem, que Forestier torni a renyar-me vigorosament, a m'engueuler, com deia ell en els seus mals moments. Si ens deixem dur per una complicació de dibuix o de fantasia, pensaré que encara pot dir-me, ple de mala intenció: «Que vous êtes espagnol!» no volem semblar-ho, però aquest gust per la complicació us traïxi!

Els que no l'han conegut de prop — o almenys de tan a prop com jo — potser l'imaginaven un home dolç, artístic, gairebé angèlic, passejant entremig de les floretes i les brotades tendres. Els que així l'imaginaven, restaran sorpresos del que he dit, més sorpresos de saber que, cada nova visita que ell feia al Parc de Montjuïc, era marcada per una terrible escena de malhumor, de sarcasmes i de planys amarguissims pels nostres «bunyols» — vous vous êtes f... de dans encore une fois!

En els seus accessos de mal caràcter, que en podríem dir, no deixava res per verd. Tota la Raça Catalana en patia. «Quina gent!» deia... i afegia moltes coses. Després, però, començaven les comparacions amb Sevilla, amb la gent de Fez, amb Buenos Aires, amb Cuba, i finalment amb París. A tot arreu trobava tants de motius de malhumor, que acabava reconeixent que *Tout de même!* tanmateix, a Barcelona... i es posava a treballar coratjosament per corregir els «bunyols». «Es pega!», acostumava de dir a aquests casos — c'est la guigne! — sempre m'he de dedicar a la col·locació de mitges soles.

Al darrera de nosaltres, a París, a Amèrica, parlava bé de nosaltres, i sé que ens estimava. El parc de Montjuïc, en els trossos directament executats sota la seva inspira-

estava sempre en acció: els que no els agrada la crítica contrària, no podien estar contents d'ell.

Amb la mateixa vivacitat que als altres es criticava a ell mateix. Quan la fondalada de la Font del Gat era quasi llesta, jo li vaig dir, una tarda, tot baixant de la dita Font: «No exagereu! el terreny és tan difícil que tothom ha de comprendre que no tot ha pogut sortir bé!» i ell va respondre: «Justament perquè el problema era difícil hauria calgut mostrar que érem capaços de resoldre'l; ara tothom podrà dir que un altre ho hauria fet millor!» No li agradaven mai les pròpies solucions, s'eternitzava davant d'una escala o d'una plantació, abans de resoldre definitivament el que calia fer-hi. Molts em planyien de veure'm passar hores i hores en aquella feina. En Ramon Reventós, com a arquitecte de l'Exposició, i En Miquel Aldrueu, jardiner, eren sovint de la partida. A cap dels tres, no ens ha sabut greu d'haver-ne estat.

I ara, a l'hora de la cerimònia fúnebre, quan els ambaixadors i els representants de les ciutats del món on Forestier havia treballat vénen a tornar-li una part de les flors que ells els havia cultivat i regalat, ens hem dit que Barcelona no podia faltar-hi. Lucien Corpechot, a un article al *Figaro*, ha escrit que els que han vist Montjuïc, poden tenir una idea del que Forestier era. Hem vingut, doncs, En Reventós i jo, perquè no sembli que Barcelona és menys agrada que les altres ciutats i perquè es sàpiga que ens recordem d'ell.

NICOLAU M.ª RUBIO I TUDURI.

París, 30 octubre 1930.

El ama de casa

debe llevar sobre sus hombros, no sólo la carga del cuidado doméstico si que también está ligada por sus deberes con la sociedad. Y no todos los días está en condiciones de hacer frente a las contrariedades de la vida, especialmente cuando algún mal la agobia, el dolor de cabeza, de muelas, jaqueca, neuralgia o los trastornos mensuales, etc., que son causas de mal humor y postración.

En tales casos debe tener a mano la

CAFIASPIRINA

que no sólo ahuyenta los dolores sino que posee también la acción reanimadora y estimulante de la cafeína. Con ella pueden cumplirse las obligaciones de la vida, con buen ánimo y satisfacción.

Tome, pues: Cafiaspirina.

No afecta al corazón ni a los riñones.

Evitareu intervenció de mecànics adquirint una

TORPEDO 6

FORTA
i
RAPIDA

Una meravella de la tècnica alemanya
Albiol G. i Riera S. A.
Passeig de Gràcia, núm. 42 - Telèfon núm. 15345

CATALANS!
adquiriu un

JORDIET
Val 3 ptes. Novetat de
CLINICA DE BEBES
6, Tapineria, 6
(Via Laietana)

Fontbernàt
Sastre
CUCURULLA, 2, 1.º

LES LLETRES

UN EPISTOLARI

AL COR DE MARCEL PROUST

Es a les llibreries el primer volum de la *Correspondance générale de Marcel Proust* que publiquen Robert Proust i Paul Brach a la Librairie Plon.

La col·lecció ara iniciada aspira a ésser el recull ordenat de l'epistolari del creador d'*Albertine*.

Els lectors de Proust reserven als preciosos documents una admiració idèntica a la que l'obra els inspira. Aquestes lletres, amb la picantor de l'inèdit, els hauran proporcionat la il·lusió que l'absència del literat no és tan total i definitiva.

Es pel geni un moment de compromís aquest en el qual els reflectors de la pública curiositat abandonen l'obra per a fixar-se damunt l'home. Per més que l'autor, en vida, hagi aconseguit escamotejar la seva intimitat, emparat o diluït en l'obra, no podrà evitar el moment de la mort, personal i intransferible. És ara quan l'home resta sol i dret a primer pla, l'obra relegada a teló de fons.

No tothom qui va vers el gran home és guiat per l'amor, o solament per la simpatia. Si el geni és una gran foguera, són molts els carents de llum pròpia que se li acosten, per a provar si les flames il·luminen llurs cares, única manera de salvar-se de l'obscuritat.

Es clar que la figura de Proust era massa poc «pública», per a tómer que algun «profiteu» de la literatura se'n servís de trampolí. Ni era fàcil que mai les seves «pan-

toufes» fossin exhibides en públic, com li succedí a France, un dia proloquista seu.

Ha estat tan gran el respecte i la veneració dels qui després de la seva mort s'han acostat a Proust, que més que la d'admiradors, els escauria la denominació de fidels. Essent així, no ha d'estranyar-nos que campant en la intimitat del gran home, i sense entretenir-se en objectes banals i domèstics, hagin fet cap al cor de Marcel Proust, divisa que les Editions Kra posen al damunt d'un aplec de lletres íntimes, publicat dins la «Collection XXe Siècle». I és que en Proust a penes existeix el dualisme entre l'home i l'obra, patent en tants altres escriptors.

La producció literària és fruit dels moments més lúcids, estant la seva creació sotmesa a la reflexió i a l'esmena. D'aquí prové que l'obra gairebé sempre sigui superior a l'autor, home a fi de comptes, i com a tal, feble i imperfecte. En aquest cas agafar la ploma equivaldrà per l'escriptor a canviar d'indumentària; a «posar-se presentable».

Hi ha literats, però, pels quals no està ben delimitada la frontera on acaba el món real i on comença el que llur imaginació crea. L'acte d'escriure no opera en ells cap transformació essencial i es produeixen lluny de la més lleu afectació; sense ombra de «pose». Proust, com ha permès de constatar la seva correspondència, pertany a aquesta categoria de literats.

Es troba en les seves lletres la mateixa llum dolça i matisada, la qual banya els personatges i les coses en la seva novel·la. El fet més insignificant fa reluir aquelles delicadeses i sensibilitat tan extremades, l'origen de les quals és situat pels crítics en la malaltia que consumia Proust.

No ens hem proposat espigolar l'epistolari proustià. No sabem, però, deixar de referir-nos a unes lletres datades en l'agost de l'any 1913, i adreçades a Lucien Daudet, fill d'Alphonse i germà de Léon.

Proust havia tramès a Lucien Daudet les proves del primer volum de *Swann*, en el qual llavors treballava. La lectura de l'obra entusiasma a Daudet, que cursa a l'autor una lletra oferint-se a escriure un article encomiàstic del llibre. De la resposta de Proust són els paràgrafs següents: «...quant al que em dieu d'un article, no tinc cap necessitat de posar amb vos, cosa que altrament no faria amb ningú. Això serà per a mi, si no varieu d'opinió i de desig, una joia profunda...» Més avall afegia que la publicació de l'article complauria el seu

amor propi, puix que «aquest no és pas *gâté*, gaire sovint.» Aquí enumera una sèrie d'infructuoses temptatives fetes per a publicar diversos escrits en la premsa, acabant: «Però amb la vostra signatura serà una cosa molt més fàcil!»

En una lletra següent, i a propòsit de l'article ofert per Lucien Daudet, hi ha aquests mots: «Solament si no us repugna la idea de confiar-me'l (sota sobre tancat perquè jo no el vull llegir, sense això no

Marcel Proust en 1920

podria pas decentment posar-lo en circulació...» Aquí passa en revista tota la premsa parisenca, tot sospesant les possibilitats que hi ha de col·locar l'article en qüestió.

I l'home que parlava amb tanta il·lusió d'un article elogiat en perspectiva, i temia que restés inèdit, havia escrit *Un amour de Swann*!

Alta exemplaritat la d'aquestes lletres a casa nostra, on cada dos per tres es desapareixen les vint-i-una canonades, i on columnes i columnes de diaris acullen els elogis més ineptes dedicats a les obres més mediocres!

En la successiva i creixent estimació dels esperits selectes, i no en les consagracions apoteòsiques, és on el geni troba la garantia de la immortalitat.

ANDREU A. ARTIS

UNA TRADUCCIÓ

Hem rebut els següents documents, que publiquem, entre altres motius de més pes, perquè l'interessat ho demana:

«Sr. Director de MIRADOR. Ciutat.—Molt senyor meu: Vostre diari ha publicat un comentari sobre la meua traducció, al català *El Foc*, de Barbusse, espero doncs, de vostra cavallerositat fareu publicar en el mateix lloc l'original que us trameto. Us saluda» etc.

«He llegit el comentari a la meua traducció *El Foc*, de Barbusse aparegut a MIRADOR, el dijous 6-XI, i dec dir al Sr. A. A. signant del comentari, que és la primera vegada que faig una traducció al català, i *El Foc*, de Barbusse és una obra plena de dificultats, no sols pel lèxic riquíssim emprat per l'autor sinó també per la modernitat de les seves imatges que dificulten encara més la seva traducció. Amb la meua pobresa assimilativa del llenguatge literari català, confesso, que m'ha sigut més difícil de trobar el significat i el matis exacte a la nostra llengua, que ho haguera sigut segurament, al meu tremp crític, si s'hagués encarregat de la traducció.

«Equívocacions, lapsus, n'hi ha a totes les traduccions. Vol dir-me el meu anònim crític, en quina traducció no trobarà errades de caixa semblants a la d'aguila per agulla (ja que no té ni l'accent) que ell té l'amabilitat de penjar-me?»

«Què no és acurada la meua traducció d'*El Foc*, de Barbusse? Què és superior a les meves forces? Què és un atreviment, haver començat amb una obra d'aquesta qualitat?... Potser sí! Què el Sr. A. A. ho faria millor? D'acord!»

«Malgrat tot, agraeixo moltíssim al Sr. A. A. el seu comentari i si sapigués el seu nom i la seva adreça li donaria les gràcies personalment. Ara bé, ja que no conec el nom ni l'adreça del Sr. A. A. sols em manca dir-li, que quan un Sr. es permet jutjar en la forma que ell ho ha fet, té que tenir quan menys, el valor cívic de signar-ho. L'anònim no ha sigut mai una arma noble i lleial! — Santiago Masferrer i Cantó.»

Podríem dir moltes coses al senyor Masferrer i Cantó, però ens limitarem a tocar dos punts de la seva carta.

Les errades de caixa són impotents per explicar, no ja la manca absoluta de sentit dels paràgrafs que transcrivim, sinó

adhuc la traducció de romans il·lustrats per romansos il·lustrats.

La nota que ell qualifica d'anònima no era firmada, per la seva importància i extensió, amb nom i cognom, és cert, però duia les inicials d'un col·laborador de MIRADOR, i no dels menys actius. I per molts això ha estat una llàstima, perquè hi hauria hagut empentes per declarar-se'n responsable. A part d'aquesta identificació de punts de vista per par dels redactors i nombrosos col·laboradors, consti al senyor Masferrer i Cantó que a MIRADOR no es col·loquen originals per sorpresa, de manera quel baldament la dita nota hagués estat realment anònima, l'haurien emparada, si e-nom de la publicació no fos prou, els de les persones que n'assumeixen la responsabilitat.

La segona edició

EL FOC

d'Enric Barbusse

l'excel·lent traducció catalana de S. Masferrer acaba de sortir (segona edició)

Demaneu-la a totes les llibreries i quioscs,

¡és la segona edició!

LLIBRERIA CENTRAL

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11

Tel·lèf. 11655

Agència exclusiva per a la venda de MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16

Tel. 12781

N.º 78

N.º 31

N.º 69

COL·LECCIONISME D'ART? UNA BONA SUBHASTA!!

UNA COL·LECCIÓ comença, a voltes, en forma inconscient. Sens voler CAL TRIAR les ocasions per a començar-la

Una bona ocasió: UNA SUBHASTA DE CALITAT Una Subhasta de qualitat: SALA PARÉS, 2 a 5 desembre

N.º 305

ANTIGUITATS - ART CATALÀ S. XIX
MOBILIARI - SELECTE - TALLES - ROBES

Els gravats
que publiquem

- N.º 78-Peter Huys?
- » 69-Van Loon
- » 306-Montañés
- » 31-Juan de Juanes?
- » 98-Jean Gossaert

Una data
a no oblidar

2 a 5
DESEMBRE

Uns números a
retenir del catàleg

- N.º 74 — 122
- » 99 — 320
- » 1 — 168
- » 85 — 181
- » 300 — 21

SALA PARÉS - ESTABLIMENTS MARAGALL, S. A.
Petritxol, 5 - BARCELONA

EXPOSICIÓ: Dies 22 novembre a 1 desembre

SUBHASTA: Dies 2 a 5 desembre, a les 6 tarda

N.º 98

I E L T E A T R E

LA DEGENERACIÓ DEL VODEVIL

Parlar-ne, des del punt de mira de la qualitat no val la pena. Els títols d'obres, que s'annuncien als diaris, ja donen perfecta idea de llur baixa condició: pertanyen a la pornografia.

Consti que no en parlem si no fos amb el propòsit de recordar al lector que encara avui, any 1930 i a Barcelona, existeix un focus d'infecció teatral important del qual cal preservar-se.

Resulta que tenim uns teatres especialitzats, els quals el cultiven amb assiduitat, però en una forma que ja no en queda ni la carcassa. Les obres són un pretext, simplement, per a despulgar-se i dir i fer porqueries davant de l'espectador.

Ara bé. No sé a què deu ésser degut ni per quina raó misteriosa pot haver-hi qui, tenint una massa de públic a l'abast de la mà, un prestigi sòlid —coses que en el teatre són una garantia d'èxit— i sobretot, comptant amb uns precedents dignes que podrien servir d'al·liconament, els aprofita, justament, per a fer tot el contrari, és a dir, per a empastifar-lo.

Cal dir-ho. El vodevil és un teatre de qualitat. És enginyós, té gràcia, i l'absurditat, més aparent que real, dels temes que s'hi plantegen hi dona una punta de grotesc ùnic. És un teatre d'humor, d'ironia i a voltes sagnant.

Allò que en el teatre no pot ésser dit seriosament, car cauria de ple en el sermó —i el teatre no n'admet— el vodevil pot posar-ho en ridícul. Teatre inclús alligador, com en el cas de *La Presidenta*, una obra mestra del gènere —en la qual hom satiritza amb agudes determinats procediments de la justícia francesa. El vodevil, en resum, és la caricatura duta a l'escena.

Mai els francesos no cauen en la brutícia poca-solta i sistemàtica, perquè no creuen que aquesta sigui, per ella sola, un element essencial, com fa l'efecte que creuen ací.

A més d'aquesta raó d'ordre moral, n'hi ha una altra de caràcter material, la qual ve a reforçar aquest parer nostre. Que en temps del vodevil bo, *Cuida't de l'Amèlia*, *Povlen res de pago*, *La Presidenta*, *Falten cinc minuts*. La primera vegada i d'altres, aquestes obres es feien centenàries als cartells, mentre que ara cal renovar els cartells tot sovint si volen atraure públic. Aquesta darrera raó, per ella sola, sembla que hauria d'ésser suficient per a fer obrir els ulls als interessats.

Abans donava gust d'anar-hi. El vodevil era un teatre digne, tenia to.

Ara fa fàstic d'anar-hi. Hom se n'aparta amb escrúpols. I si no fos que veu els actors

caracteritzats jugar els respectius papers i veu la decoració, les bateries, els ersos i la gàbia folrada de l'apuntador, creuria haver-se equivocac de lloc.

Per la seva banda els actors que s'hi dediquen utilitzen un idioma especial farcit de descarades grolleries. A més, s'han empescat una manera característica de gesticular que s'hi adiu. Hi ha actor que perquè es pensa que fa gràcia sol bellugar-se per

PASSARELL

Elena Jordi. intèrpret en el bon temps del vodevil

l'escena d'una manera diferent de la normal entre homes.

Els autors i traductors hi contribuïen igualment. Obra que s'empesquen o que tradueixen, cuiten a empastifar-la.

Sempre que es presenten cassos d'abassament artístic com aquest al qual ens referim, si hi ha algú que en protesta indignat o fastiguejat, hom cuita a al·legar, com una raó suprema, que el públic o vol o li agrada així.

Els fets diuen el contrari precisament. Justament quan l'època de *La Presidenta* i *Cuida't de l'Amèlia* les obres es feien centenàries als cartells. Ja ho hem indicat més amunt. No es per demés, però, repetir-ho. És més. Amb dues o tres obres una empresa omplia una llarga temporada d'hivern. Es precisament ara quan les empreses, tot dient obrar de conformitat amb els gustos del públic, es veuen obligades a renovar el cartell amb una rapidesa cinematogràfica.

Hi ha hagut temporada que ha calgut defensar-la a base de teatre de districte cinquè, més o menys realista, i de sainets.

D'uns quants ençà, els èxits grossos dels teatres de vodevil han estat obtinguts amb obres de l'Amichatis i els sub-sainets d'En Roure, les quals no són vodevils. Aquesta paradoxa té un sentit molt clar. En dir que el públic ho vol així fa l'efecte que se surt al pas d'un possible retret. I de passada, carregar a gràtic el mort al públic d'una culpa que és exclusiva dels actors, partidaris del mínim esforç, és més còmode, en efecte, sortir a escena a fer el beniet que haver d'estudiar i interpretar dignament un tipus —i de certs autors de Paral·lel els quals —Déu hi faci més que nosaltres— es defensen com podem, perquè no poden fer altrament. La manca de visió dels que porten el cap acaba d'arrodonir aquest conjunt lamentable.

JAUME PASSARELL.

TRADUCCIONS

LA MUSICA

Als nostres escenaris es representen més traduccions que obres d'autors indígenes. Això de vegades indigna els articulistes locals. Però, és que algú coneix un altre recurs per als nostres teatres?... Avui a Catalunya no hi ha més que cinc o sis autors amb cara i ulls. Impossible, doncs, que forixin material suficient per al consum de les quatre escenes que funcionen normalment a Barcelona.

Ara bé: amb quin criteri són triades les obres d'importació? Artísticament i financierament, els resultats que donen són gairebé sempre tan magres que hom no sap estar-se de pensar que les obres són triades, més que amb un criteri equivocac, amb una manca de criteri.

Examinem, però, alguns d'aquests criteris. L'empresa de Novetats, per exemple, té el criteri de donar-ne molt poques, però rigorosament seleccionades. Són traduccions fetes amb tota pulcritud i anunciades a tot bombo. Però, ai las!, això és la teoria. En la pràctica, entre aquestes traduccions, i mig en silenci, l'empresa té cura de fer passar algunes adaptacionetes que un hom no endevina quina finalitat poden tenir. Es que fan les delícies d'un públic més aviat indesitjable? Es que donen diners? El cert és que rebaixen la categoria artística del teatre i que n'aparten el públic intel·ligent i discret.

Un altre criteri interessant és el que havia començat a inspirar en aquest aspecte les tasques del Romea: fer conèixer ací els grans èxits internacionals. Evidentment, un tal programa havia desvetllat ja la curiositat dels intel·ligents, i, a la llarga, hauria desvetllat també l'apetència del públic. Un èxit de públic —la *Mary Dugan*— i un èxit de públic i de crítica —*El carrer*— havien enlaminat l'empresa. El camí, però, no és lliure de perills. Tothom sap que obres que de vegades triomfen a Nova York i a Londres, fracassen a París. Res, doncs, no garanteix que un fracàs semblant no es produeixi a Barcelona. I, en efecte, un fracàs —el de *Fi de jornada*— ha bastat per desviar d'aquest camí l'empresa. És llàstima. En teatre, com en tot, l'èxit el donarà la perseverança en un bon propòsit. No les provatures a l'atzar.

Un altre criteri seguit per les empreses és el de triar obres alegres del repertori francès i adaptar-les a un català desvergonyit. Aquest procediment sembla que, de vegades, ha donat econòmicament bon resultat. Ha tingut, però, la virtut de crear un públic especial: un públic que va al teatre amb el mateix esperit que aniria a passar l'estona a un prostíbul.

Entre aquests programes, se'n dibuixa, sobretot, un altre d'indecís i flotant. Cada teatre l'acaronarà una mica per abandonar-lo després. És el d'acclimatar la comèdia burgesa francesa. Portat a terme amb persistència, i alternant les traduccions amb obres del país que no desdiguessin de les estrangeres, és probable que a la fi el resultat fos econòmicament brillant. Artísticament no seria tampoc menyspreable. Els empresaris, no obstant, amb comèdies d'aquesta mena s'hi agafen moltes vegades els dits. El públic, conclouen, no està per fineses.

Però, tenen raó realment? Tot el que sigui donar la culpa de les coses al públic —i no ser jo qui digui ara que és exempt de tota culpa— és una actitud còmoda, però ineficac. El que primer caldria examinar és com són fetes la majoria d'aquestes traduccions. Saben francès els traductors?... Estan sobretot familiaritzats amb l'esperit de l'idioma per copsar-ne els matisos, per no deixar-ne escapar les intencions?... Siguen generosos. Admetem que en saben. Saben català?... Ací, per molt benèvols que siguem, la nostra resposta ja no pot ésser afirmativa. El diàleg ens entra per les orelles delatant-nos, a cada paraula, la ineptitud del traductor. El lèxic acostuma a ésser una barreja de castellanismes i de mots floralscos. La primera cosa el fa impur; l'altra, poc natural i encarcerat; tot plegat, desplaent. D'altra banda, els girs, que en aquestes comèdies franceses acostumen a ésser d'una nerviosa agilitat, esdevenen feixucs, la frase es distèn, s'amplifica i els efectes còmics o dramàtics s'esvaeixen completament. Què li resta aleshores a una comèdia lleugera? No és la suma d'aquests efectes allò que fa bo o dolent el seu diàleg?

Es un error de creure que el treball del traductor no té cap importància en una comèdia lleugera, que no ve d'un pam. En certa manera el seu treball té més importància que si es tractés d'una obra de Shakespeare o de Molière. I això per la raó senzilla que un pensament sublim, que una observació profunda poden conservar en una traducció inepta, la seva força impressionant. En canvi, el fet que una anècdota tingui gràcia, que un acudit sigui brillant, estriba en la netedat i l'ordre amb què sigui presentat.

Per això quan un empresari es desespera i no comprèn per què una comèdia o un vodevil que han tingut a París un èxit falaguer, no l'obtenen igualment al seu teatre; quan es sobta que ni els reporters hagin sabut endevinar sota d'un pseudònim suspecte el nom d'algun brillant comediógraf francès, hauria de veure si la culpa no és del desmanoyotament del traductor. I també, de vegades —però això ja és un altre gran problema— si no és el desmanoyotament d'alguns actors. Que vet ací dues manques d'elegància que es veuen molt sovint damunt dels nostres escenaris.

El criteri, doncs, seguit per importar obres teatrals a Barcelona comporta un seguit de programes incomplets, de programes sense sentit de continuïtat, de programes matusers, de programes sense cap mena d'esperit de perfecció. Si una bona orientació apunta, la primera contrarietat basta per desviar-la. Les empreses no tenen seguretat en el seu propi criteri. Fien més en l'atzar que en elles mateixes.

I el problema és inquietador. De moment, una bona orientació en aquest problema, al costat d'una seriosa reforma en moltes companyies, és l'únic que pot salvar el nostre teatre. No solament pot millorar i augmentar el públic, ans pot vigoritzar la nostra producció. Tots els teatres nacionals, en moments de creixença o de feblesa, han trobat un estímul en aquestes transfusions.

DOMÈNEC GUANSE

Tenim entès que el mestre Lamote de Grignon té en cartera una partitura, expressament escrita per a orquestra de vent, de Paul Hindemith, un dels més destacats autors de la jove escola alemanya. En parlarem als nostres lectors. Estem segurs que la seva estrena a Barcelona causarà sensació.

Darius Milhaud publica a la U. E. les obres pòstumes d'Eric Satie: 5 *Grimaces*

Darius Milhaud

(pour le Songe d'une nuit d'été): *Jack in the box*; *Les aventures de Mercurve*, ballets i *Geneviève de Brabant*, pantomima amb chors i dos solistes. Les dues primeres obres es publiquen també instrumentades per orquestra, per Darius Milhaud.

Senyalem el pas de Mme. Alvar i de M. G. Jean-Aubry per Barcelona, on han estat hostes del Conferentia Club. Mme. Alvar il·lustrà amb una sèrie de *méodies* i *lieder* d'èpoques, autors i nacions diverses el tema de la conferència de M. G. Jean-Aubry, que versava sobre el rol que han jugat *Les animaux dans la musique*, des del temps mític d'Orfeu fins al *Bestiaire* de Poulenc-Apollinaire. Omplia el saló del Ritz un públic *amusé*, en part pel tema de la *causerie*, en part pel rol del magnífic cigar que fumava, a primera fila, el nostre senyor batlle. Juli Pons, servit per un mediocre instrument, ens va servir al piano uns mediocre interpretacions de les peces il·lustratives del programa. Demanem a M. G. Jean-Aubry, —autor de dues obres de fina crítica, *La musique française d'aujourd'hui* i *La musique et les nations*, i director de l'excel·lent revista musical anglesa *The Chesterian*, massa poc llegida a Barcelona — que a la seva pròxima visita ens parli del rol dels joves músics francesos i anglesos.

Gran Teatre del Liceu

Dissabte, a les dou en punt

12.ª de propietat i abonament corresponent a dissabte

Funció en honor i comiat de l'eminent sopran MARISE BEAUJON

Ultima representació de l'òpera en 3 actes

THAIS

del mestre MASSENET.

Diumenge, tarda, última representació de

TRISTANY I ISOLDA

ES DESPATXA A COMPTADURIA

TEATRE GOYA

COMPANIA TITULAR

Primera actriu: CARMEN SANCHEZ

Director artístic:

RICARDO DE FORTUNY

Avui i tots els dies, l'obra de la temporada

El Gato y el Canario

TEATRE NOU

tots els dies

Noche de Verbena

l'èxit líric del mestre Vives

Teatre català NOVETATS

Compania catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA

Diumenge, a dos quarts de quatre

El rei que no reia

a tres quarts de sis, en honor de l'eminent poeta J. M.ª de Sagarra, 50ª representació de

La corona d'espines

i reestrena de

CANÇÓ DE TAVERNA

Nit: LA CORONA D'ESPINES

i les cèlebres BON JOHN'S AND GIRLS BAND

Teatre Català Romea

COMPANIA VILA-DAVÍ

Tots els dies, tarda i nit, l'èxit més gran de Barcelona

LA VEINA DEL TERRAT

Diumenge, a dos quarts de quatre, espectacles per a infants

LA FLOR DEL LLIRI BLAU

AVUI I CADA DIA EN EL COLISEVM "CASCARRABIAS"

PRESENTACIÓ DE ERNESTO VILCHES

l'il·lustre actor de l'escena espanyola, en la millor caracterització de tota la seva brillant carrera artística, secundat per

CARMEN GUERRERO RAMON PEREDA BARRY NORTON

Es projectarà també el film de dibuixos animats en espanyol

LA PALOMA

que iniciarà a Barcelona la seva carrera triomfal entre ovacions

Es un film Paramount totalment parlat en espanyol

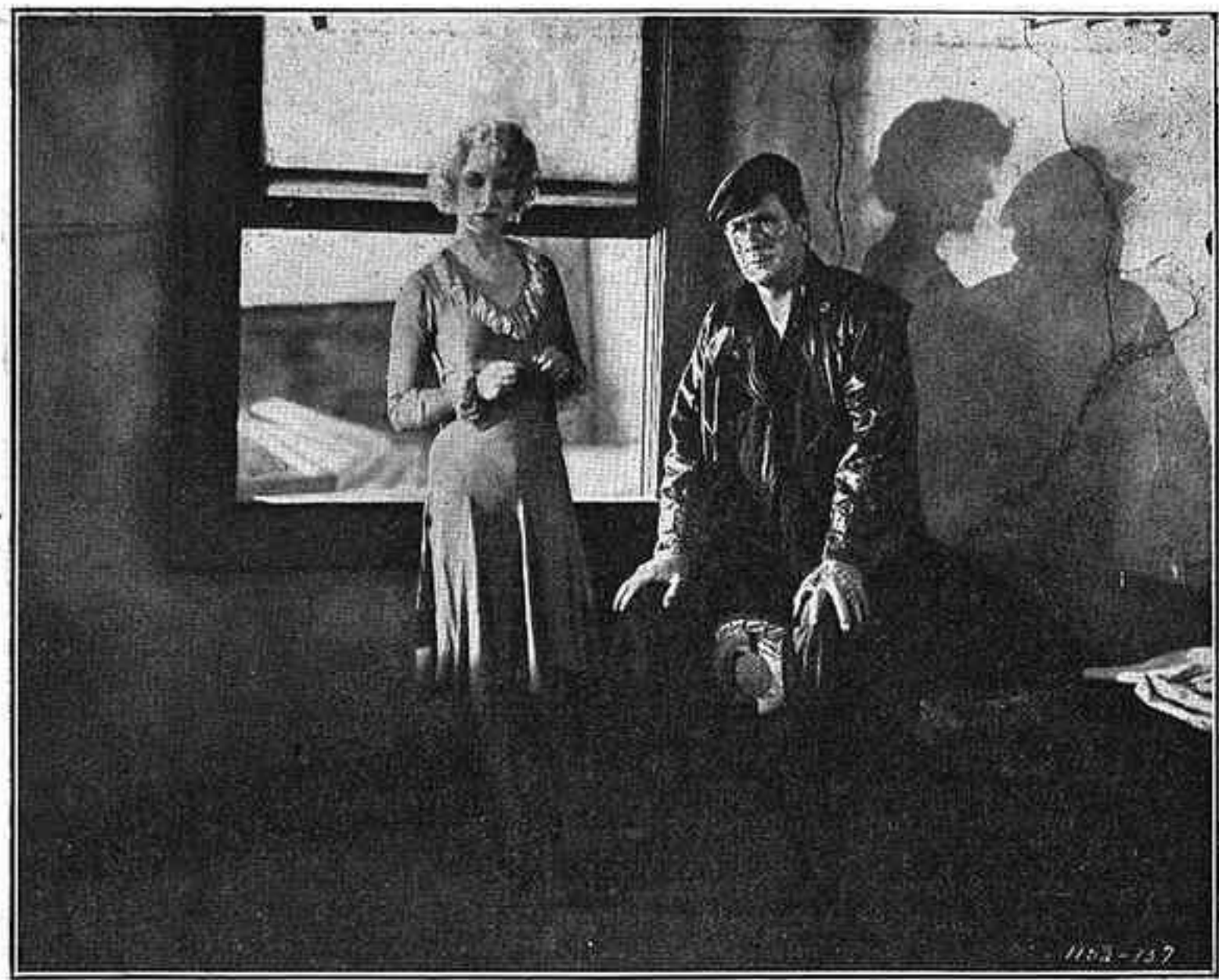
EL CINEMA

Els Docs de Nova York PANORAMA DUES ESTRENES

Els docs de Nova York pot considerar-se com l'obra mestra d'aquest realitzador genial que és Josef von Sternberg, i dir això equival a qualificar aquest film com una de les fites més remarcables assolides pel cinema mut. Una tan formidable densitat moral com enclou aquest film, palesa categòricament fins a quin grau el cinema havia portat darrerament aquest art del sondatge creixent de la vida psicològica, que permet aquí, el mateix que en *Soledat* i *Albada*, con-

cobriran com una raó de viure, i Bancroft definitivament aquest cop, s'haurà deixat arrancar a l'estranya fascinació del vaixell i del mar, que per ell són l'emblema de la llibertat espiritual.

Potser hauríem trobat més d'acord amb l'esperit del film que aquest s'acabés amb l'escena de la partida de Bancroft. Trobem que el retorn d'aquest allargassa innecessàriament el film, amb una digressió que treu no poca significació a l'obra.

George Bancroft i Betty Compson «Els docs de Nova York»

centrar l'acció i guanyar en profunditat el que es perd en extensió, és a dir, en moviment extern i pintoresc material.

Ens trobem davant d'una acció absolutament interna i d'una riquesa i matisació psicològica de primer ordre.

Sternberg ha situat la seva acció en el marc dels molls neoyorkins i el títol original del film, que és textualment el mateix que figura en la versió espanyola, indica prou bé la importància que l'autor atribueix a l'ambient en el qual es desenvolupa l'assumpte.

Els molls on els mariners consagrats a una eterna vagabunderia ancoren per una sola nit, per partir l'endemà amb la mateixa invencible nostàlgia de sempre, deixant el passat com a cosa morta, els molls, diem, fan cos en aquest film amb l'acció psicològica. Sternberg els ha figurat amb un sentit fotogràfic puixant de poesia plàstica, jugant amb les penombres i els elements materials amb un virtuosisme sense fallida.

Bancroft figura en aquest film un tipus que ha d'encantar l'André Gide que ha escrit: *Foyers, je vous hais!* Com no reconèixer en aquest tipus de Bijl un home de la raça de Menalque, incapaç d'ancorar enlloc d'una manera definitiva i disposat a tastar, com diu ell, tots els fruits de la vida, capaç sempre de partir, l'endemà absolutament disponible a la nova aventura, considerant el passat com a cosa absolutament gratuïta, vivint amb solemne despreocupació només en el moment present, oblidant amb l'alcohol i les dones el no-res d'un viure a la deriva, sense solta.

Aquesta existència sense nord, una nit ell l'associa amb la d'una pobra xicoteta que, cansada ja d'un viure també absurd, havia pretès acabar d'una vegada intentant el suïcid. Recíprocament, un a l'altre, es des-

Una obra plena de dolor i de veritat d'abjecció i de misèria, però esguardada amb la lucidesa de gran artista que mou l'espectador en un moviment d'humilitat i pietat, a la manera dels grans mestres. Hi ha llàgrimes com les de la Blacanova després de la cerimònia nupcial i les de Betty Compson mentre tracta d'enfilar l'agulla, que diuen millor que res la gran humanitat de l'obra i la manera com el seu autor sap extreure la poesia més pura dels aspectes més ombrívols de l'existència. Un sondatge del qual l'artista no surt precisament amb les mans brutes.

No ens resta espai per a parlar del film en sí, però com que sota aquest aspecte trobem impecable la tasca de l'autor, no creiem necessari insistir ni menys detallar en una obra concebuda amb tanta vigorositat.

Betty Compson porta escrita en el seu rostre (tan absurdament explotat pel cinema) les marques d'un sofriment punyent atemperat només per l'expressió d'uns llavis cínics a estones, amargament cínics.

Blacanova, Bancroft han fet en aquest film probablement el millor de la seva carrera artística.

JOSEP PALAU.

JA HO SABEU...

—que Benito Perojo ha ingressat a la Metro-Goldwyn? Esperem que l'eminent director de *La Bodega* hi trobarà facilitats per desenvolupar les grans qualitats del seu treball professional.

—que Bernard Shaw ha declarat al micròfon del *British Movietone News* que ha complert 124 anys? 74 que en té segons el calendari, i 50 més deguts als que avança al temps present, segons ell.

Per una revisió del cinema silent

No fa pas molt, quan l'Empresa Cinaes va decidir celebrar pel seu compte les antigues *Sessions Mirador*, nosaltres vàrem renunciar a continuar-les, com explicàrem als nostres lectors. De totes maneres ja dèiem que sempre estàvem a punt d'entrar de nou en activitat si les circumstàncies ho aconsellassin.

Com que, per altra banda, són tants els amics i lectors que ens han pregat que d'una manera o altra organitzéssim quelcom que permetés restablir aquell contacte efectiu i periòdic entre ells i nosaltres, hem pensat, aprofitant l'avinentesa del moment actual, crític per a la història del cinema, que podríem fer alguna cosa pràctica. És el que anem a explicar.

La profunda crisi per la qual passa actualment el cinema, la desorientació del públic enfront dels primers passos tan precaris del cinema sonor, fan enyoradís per a tothom el cinema, i en sentim l'absència i voldríem no perdre el contacte amb ell. Hem pensat, doncs, que potser seria interessant organitzar en una tanda de sessions una revisió del cinema mut que consistiria, en passar a raó de dos films per sessió les millors pel·lícules produïdes fins ara.

Voldríem constituir amb aquesta tanda de sessions una llar del film silenciós, que a més de permetre revisar nous valors tindria l'avantatge d'oferir una ocasió periòdica de veure programes immillorables.

Com que en la selecció del material donaríem una preferència als films que no han estat vistos, podríem ensenar donar més d'una agradable sorpresa als nostres amics.

Probablement en el pròxim número podrem donar dades concretes sobre el local on tindria lloc i la data i programa de la primera sessió. No deixeu d'informar-vos-en ja que podria ésser que comencessin tot seguit.

Studio Cinaes

El dia 20 del corrent tingué lloc la segona sessió organitzada per Studio Cinaes.

El fort del programa el constituïa *Els docs de Nova York*, obra de la qual ens ocupem extensament en aquesta pàgina.

A més es passà el film de V. Blum *Aigua i el de Blakeston Com m'agrada estar prop del mar*. Copiem textualment els sengles comentaris d'aquests films que el programa de Studio Cinaes publicava:

«Film de muntaje de A. Victor Blum. Ensayo de cine puro sobre tema único: el agua que se presta a demostrar las cualidades de selección, erudición cinematográficas, tijera y muntaje de Blum, para alcanzar un ritmo isócrono de plástica pura.»

«Film cortó de vanguardia, debido a la genialidad de Oswell Blakeston, el conocido intelectual de las ediciones Pool. De ritmo «suí generis» de enmarcación disgeométrica unas veces, normal otras, de muntaje y asunto futurista, es la sal y la pimienta del programa de esta Sesión.»

Cinema per a infants

Celebraríem que les sessions organitzades al Lido de cinema per a infants prosperessin. És una idea excel·lent que mereix l'aprovaació de tothom i que sembla recollir el prec que no fa pas gaire temps Carles Soldevila formulava des de *La Publicitat*.

Difícilment els nostres infants poden trobar en un altre espectacle —teatre, títols— l'atracció que el cinema exerceix sobre d'ells. Adhuc aquestes sessions poden interessar als grans, com ho prova el programa confeccionat per a la primera sessió.

Confereciants a domicili

El cinema sonor, que permetrà portar les òperes, espectacle fins ara exclusiu de les grans urbs, als pobles més insignificants, permetrà, per la mateixa raó, proporcionar els millors conferenciants del món als centres de cultura més modestos.

Els mestres del *Carnegie Institute of Technology*, de Pittsburg, han pogut sentir, amb aquest procediment, conferències d'altres personalitats del món científic, entre les quals cal citar la prestigiosa figura d'Oliver Lodge, l'eminent físic anglès.

Ronda nocturna! Que aquest títol no us evoqui, ni remotament, la pacífica parada de burgesos armats que al so de la trompeteria desf'len airoso pels carrers del vell Amsterdam, tal com el més gran mestre d'aquella vila els figura en la tela per sempre més memorable que porta el mateix epígraf.

Es tracta, al contrari, d'allò que hi pot haver de més oposat al bon viure plàcid d'aquell país de Flandes que la història ha

L'última escena d'*Olimpia* demostra d'una manera axiomàtica la certesa d'aquestes paraules.

Olimpia, el film adaptat de l'obra de Ferenc Molnar, absolutament parlada en castellà per actors castellans, que ara passa al Fèmina, és una cinta que es situa de ple encara en aquella etapa provisòria del cinema cap al parlat definitiu, que hem resolt d'anomenar *teatre filmat*. La tímida manera amb què són emprats els recursos pro-

Una escena de "Ronda nocturna"

significat com l'encontrada més tranquil·la de l'Univers. Som en el món de la xurma, sota l'emblema del revòlver i en l'última residència dels assassins. Som dins d'aquell món fantàstic i sinistre amb el qual el cinema americà ens ha familiaritzat, singularment aquest darrer temps.

D'altra banda, el títol original del film no és aquest. *Alibi*, és a dir *La coartada*, diu el text anglès. Però per aquesta volta no fem un retret al costum inveterat de canviar de títols, que tant ajuda a despistar els bons amics del film.

Ja sabem que és mentre la ciutat dorm i els pocs que estan deserts baden davant de les *girls* evolucionant en els teatres rutilants de llum, que el professional del crim, sota el pretext d'una cita telefònica, abandona la llotja per realitzar, en l'espai que la minuteria grossa empra en passar per damunt de dues xifres, més feina que la que un bon botiguer és capaç de fer en tot l'any.

Es impossible transcriure literalment el curs mateix del film amb el seu vaivé incessant d'escenes muntades amb tanta destresa. L'espectacle al music-hall, les llotges, el rellotge marcant el temps, l'assalt a la pel·leria, el moviment de la policia, tot marcat al compàs dels passos de les *girls*. Roland West ha fet en aquest gènere policíac, tan fructuós, una obra mestra.

Després de *Sota el frac*, *La Redada*, *La llei de la xurma*, *Ronda nocturna* no desmereix pas gens. Explota, és veritat, les mateixes situacions, però sense claudicar en l'originalitat. Des de les primeres escenes al presidi ja comprenen que caminen sobre segur. Difícilment pot defraudar-vos una obra que debuta en aquesta forma.

La interpretació justa. No cal citar noms, perquè no n'hi ha cap de menyspreable.

Aneu a veure-la quan la tornin a posar en els programes i haureu vist la millor pel·lícula, fins ara, de la temporada. Fem cas omís, en dir això, naturalment, de l'incomparable *Cuirassat Potemkin*, que, si bé presentat aquesta temporada, no és d'aquesta temporada.

El bon home M. Hamar que escrivia allí al segle xv llibres piadosos entenia admirablement els problemes del cinema parlat quan deia: *Es molt més fàcil estimar callant, que no pas parlant. La preocupació de trobar paraules perjudica molt els autèntics moviments del cor!*

digiosos de què disposa el cinema en si, no contrabalançant l'abundància d'un diàleg que en lloc de posar-se subaltern a l'acció, domina i condueix aquesta, crea aquell estat desagradable de desequilibri que hem experimentat en totes les cintes fins ara presentades en espanyol.

El bo d'*Olimpia* és el to agre de sàtira amb què el món palatí és presentat. Tot queda miserable i ridícul en aquest món edificat damunt de convencions. A més a més, l'actitud d'*Olimpia*, que pot resistir davant del plebeu i que és incapaç de fer-ho davant del bandit, és molt instructiva per a una investigació de la sensibilitat femenina.

La història del film és un assumpte d'intriga, un d'aquells assumptes que tant s'assemblen a una partida d'escacs, però amb la particularitat que un dels jugadors domina el joc molt millor que l'altre.

Creiem que *Olimpia*, amb el seu ambient palatí, luxós i brillant, la punta de romanticisme que tinta l'aventura amorosa, José Crespo i Maria Alba, ha de plaure el públic, que va tan desconcertat en aquests dies, difícils pel cinema.

M. M.

ESTUDIO CINAES (LIDO CINE)

Presentarà en sessió única el divendres 5 de desembre a les deu de la nit

Una producció L. U. C. E.

Un film de GERMAINE DULAC

La Coquille et le Clergyman

Un film de JOSEF VON STERNBERG

L'ANGEL BLAU

Es despataxen localitats en el LIDO CINEMA de cinc a set de la tarda a partir del diumenge 30 novembre

CINE PARIS

2 maravelloses produccions en un mateix programa

El desfile de magnificències

GALAS PARAMOUNT
per Ernest Vilches, Maurice Chevalier, Pareda, etc.

i l'apassionant superfilm rus d'avanguardia

TEMPESTAD EN ASIA

de l'animador soviètic, Pudovkine

NOTA: Aquesta cinta que fou projectada en sessió MIRADOR la recomanem encara més als nostres llegidors.

SIN NOVEDAD EN EL FRENTE

Cada dia al TÍVOLI

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Fontbernat

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

LES ARTS DISCOS

VIDES EXEMPLARS

MANOLO HUGUÉ

Pocs artistes com Manolo Hugué, l'escultor ex-vei de Ceret i actual fincat de Caldes de Montbui, per a gaudir, amb la seva conversa, del veritable dring de la vida. Podrà estar baldat, fallar-li l'immediat de la manera més apremiant i agressiva, i ell, reaccionant, socràticament, a l'escomesa de

FRANCESC DOMINGO - Manolo Hugué

l'adversitat, donarà brau exemple de pura joia i d'exemplar companyonia.

Es un miracle de Déu. I ai del qui, superficial, el judicà un plaga. Se'n duria la més enèrgica de les rebufades.

Dintre Manolo Hugué juga, amb les seves diverses colors, la mateixa llum de l'arc de Sant Martí.

Polièdre dringant i lluminós el del seu cor. Ha sofert tant, que ja no se'n sent, però bé que no té la cara gruixuda dels mesells.

Ja no fóra Manolo si en la seva activitat diària no jugués la màgica de la sorpresa.

Espert fort, però bé que benèvol i comprensiu, ànima esclatant, que de les escumbreries de la realitat n'ha sabut extreure el delitós perfum de la sinceritat.

Prou els anys han treballat per fer-se'l seu; no ho han aconseguit.

Fins amb la creua captiva la mateixa naturalesa. Es a dir, la domina.

Hortolà, jardiner, escultor, pintaire, criador de bestiar, la seva vivacitat d'aparent noi de platja lliga tan bé amb les filtrades aigües en què ha sabut beure (el més exquisit de les darreres promocions franceses, el més profund de les antigues meravelles clàssiques i fins prehistòriques), que el fet de la seva racionalitat artística s'ha donat, en ell, com per escriu de vigoria i de sensibilitat. Parla amb un breu somriure als llavis; judica dels mil i contradictoris aspectes de la vida, amb una ingenuïtat tan brava i pàgosa, és a dir, tan característicament catalana — catalana dels Pirineus, catalana del mar, catalana no barcelonina — que en estendre les seves xarxes resten captivat i li sou deutor d'haver-vos empresonat en les nanses.

Es artista d'acolorida llibertat, és home bregat que de res no es sorprèn i que té als llavis el que pensa i sent. No s'aver-gonyeix de les taques de la seva humanitat, i és que cada dia és, per ell, un nou camí que se li obre a l'assaig de la seva sensibilitat.

Per això no creu en l'intellectualisme, i rebutja el que no el superi en sensibilitat.

Sap de tot i no s'envanex de res, i el bo és que no pren, com tants altres, la vida com un circ i menys hi llueix el paper de pallasso.

Fa el que pot i sap per evitar les contractacions i les ganyotes.

Que a despit del seu optimisme elles se li presenten inexorables.

L'art l'ha redimit. Gaudeix pintant, esculpint, emblanquant i sobre tot essent un amic i un company.

Triomfa com escultor perquè aquest és el mitjà calligràfic que més li plau, però si, no plaent-li l'art, se l'hagués endut la vida dels cira-botes, dels manobres o dels escombradors de carrers, tenni per segur que Manolo Hugué, amb el mateix cor content i amb la rialla desimbolta als llavis, li hauria estat igualment fidel.

Escanya, en néixer, el plor; no és atret per la sensibilitat malaltissa. Serà potser perquè ha viscut plenament l'enrenou del segle, sempre arrelat a l'agre de la terra.

Amant del seu país, que veu amb fortitud i simplicitat, com si tot just acabés d'ésser creat.

L'ultra-violeta de la seva ànima transfigura, delitósament, el seu poble i així el pinta, l'esculpeix o el glosa amb els colors de la més aclarida veritat o amb la verba lluminosa i musical de la seva inexhaustible i suggestiva conversa.

Home paíral que s'atura a bastir-se una caseta de pagès en l'entranya del fruitós Vallès que com se sap és terra de sabroses collites i d'aigües remeieres. Ciutadà exemplar que per bé que ha gaudit de diversos i atraients paisatges no s'ha deixat enlaminar per l'eixutsae del pseudo-cosmopolitisme de *dancing*; no sap dispersar-se retòrica-

FRANCESC DOMINGO - La Sra. Hugué

ment i procura, en tot moment, posar d'acord les seves accions amb el seu caràcter.

D'aquesta lleial avinença amb la seva terra n'ha esdevingut renovada l'antiga joia helènica que es espontània fruita en l'arbre de la vida de l'escultor Manolo.

Es en l'obra de Manolo Hugué que la immortalitat es retroba.

JOSEP M. DE SUCRE.

La restauració del carrer de Montcada

No hi ha bon barceloní que no conegui el carrer de Montcada i no hagi sentit dir que és el carrer de la noblesa antiga de la nostra ciutat. Ara, el que no tots els bons barcelonins saben, és que això de «carrer de la noblesa» és una cosa relativa, puix que els veritables nobles catalans de Barcelona habitaven una bona pila d'altres indrets.

Altrament, gairebé la majoria d'ells, quan Catalunya i Aragó s'unien amb Castella i el comte-rei d'aquí se'n anà a viure a Madrid, feren el que encara avui dia fan: anar-se'n al darrera del rei.

Un bon amic nostre ens ha fet a mans un llibre padró dels habitants de Catalunya corresponent al segle XVII. En el lloc destinat a la ciutat de Barcelona hem cercat el carrer de Montcada; hem seguit un per un els noms dels ciutadans que l'habitaven, els quals noms apareixen, en el llibre, seguits del títol o professió respectiva, i només un apareix amb l'ofici de *cavaller*.

Hom hi troba, en canvi, un bon nombre de *mercaders*; gent de diner, que traficava amb vaixelles i s'esmerçava en la importació i exportació de gèneres de tota mena. Llevat d'algun noble, com els italians Giudice, foren els «ciutadans *honrats*», és a dir, *rics*, els que aixecaren la majoria dels sumptuosos palaus d'aquells carrers.

De què li ve, doncs, al carrer de Montcada, la fama de carrer de la noblesa? Molt senzill: quan la guerra de Successió, alguns dels *rics mercaders* es feren partidaris de l'arxiduc; altres se'n feren de Felip V; als uns, en premi, els *ennoblí* l'un; als altres, l'altre... i ja està!

I bé; si no hi ha bon barceloní que no hagi sentit parlar de la noblesa d'aquest carrer, tal com diem en començar, tampoc hi ha bon barceloní que no s'hagi avergonyit de l'estat de deixadesa al qual han arribat la majoria d'aquelles sumptuoses construccions.

Llevat de la casa dels Dalmases, construïda pels alhudits Giudice, gairebé cap d'aquells antics palaus no conserva la dignitat que llurs elements constructius reclamen. I no sols això, sinó que àdhuc molts d'ells presenten estigmes de destrucció que haurien d'avergonyir, més que els barcelonins que els presenciem, els mateixos propietaris actuals que, amb l'afany de lucre, els han causat.

Afortunadament, però, segons sembla, han estat iniciades determinades gestions encaminades a posar fi a aquest estat de coses. La premsa diària publicà una gasetilla donant compte d'una reunió celebrada a casa de la senyoreta Isabel Llorach i de la constitució d'un grup d'«Amics del carrer de Montcada», presidits per aquella il·lustre dama. Segons sembla, es proposen emprendre una campanya a prop dels propietaris d'aquells immobles per tal d'obtenir l'allunyament d'aquell carrer de determinada mena de magatzems; i a prop de l'Ajuntament per tal que, d'una manera o altra, ajudi les seves gestions donant facilitats a determinada altra mena de comerç perquè s'estableixin allí, tals com els d'antiguitats, etc.; per a la possible restauració dels edificis mutilats, i suprimint, finalment, el trànsit rodat per l'esmentat carrer.

Ignorem la majoria dels noms dels que constitueixen la comissió de referència, puix que només sabem els de la presidenta i el d'un vocal, En Manuel Rocamora, el qual té el seu estudi de pintura en una de les cases d'aquell carrer. Tampoc podem endevinar les possibilitats d'una comissió constituïda en aquesta forma. Els dos noms que hem esmentat ja podrien constituir una bona garantia de solvència.

JOAN GOLDS

ELS DISCOS

La *Sonata appassionata* i l'*Aurora*, de Beethoven, són la correspondència en el piano de l'esforç de la *Tercera Simfonia* i encara més l'*Appassionata*, escrita en dels moments culminants de la vida de Beethoven. El tema del primer temps apareix com en una simfonia, decidit i amb fermesa, i també amb una inventiva nova que produeix una sonata desproveïda gairebé de

famós, aviat es decideix, encara que potser a això s'afegeixi la pedanteria. Malgrat tot no s'ha de plànyer les intencions que han portat per mitjà del disc un progrés en la cultura musical del gran públic que és ben de notar. Els virtuoses, i més en fragments curts, aviat es decanten per les transcripcions d'obres prou conegudes amb les quals el disc pot tenir gran difusió: interpretades per Pau Casals al violoncel, hi ha una *Romança sense paraules* de Mendelssohn, l'*Op. 109*, la *Cançó de Bressol*, de Dvorák i un fragment de l'òpera *Tsar Saltan*: *El Vol del bovinot*.

Kartun, el virtuós del piano, omple tot un disc amb una *Balada* de Chopin, obra que es presta per a una exhibició completa de les facultats de l'interpret, i el disc té prou claredat per a fer remarcar la bellesa de l'obra i la bella interpretació.

Hi ha un instrument que s'avé com pocs a les exigències del disc i que el gramòfon en reproduir-lo ho fa amb completa igualtat de timbres, màxima aspiració del disc. La guitarra, a més a més, pot trobar en el discòfil l'oient amatent que no pot tenir en una sala de concert; llàstima que no tingui una literatura més extensa. Després de Sor, pocs autors han reeixit en composicions per a aquest instrument, que té uns mitjans expressius als quals no arriba cap altre instrument. Els concertistes, que darrerament en aquest instrument són nombrosos en el nostre país, han de recórrer o a llurs pròpies composicions, que en molts casos val a dir que són bellíssimes, o a transcripcions d'altres instruments. Els guitarristes Maria Lluïsa Anido i Llobet interpreten dos fragments que aviat resten a l'oida, l'un pel seu ritme i l'altre per ésser format per una melodia ben clara d'un regust sentimental.

J. G.

Sonata en fa menor (Appassionata) Op. 57. Allegro assai, Andante con moto i Allegro ma non troppo. Beethoven. H. Bauer: Cia. Gramofon. DB 1293-1294.

Cançó de bressol. Dvorach. Pau Casals. Cia. Gramofon. DB 1399.

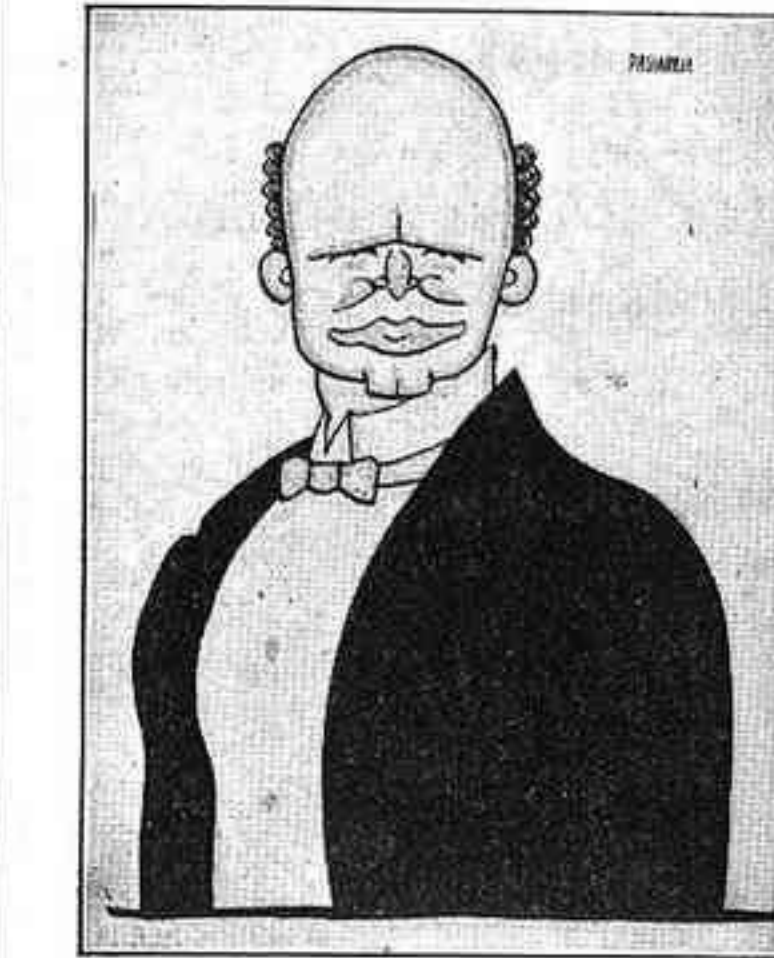
El vol del bovinot. Rimsky Korsakov.

Romança sense paraules. Op. 109. Mendelssohn.

Primera balada. Chopin. Kartun. Odeon 129026.

Huella. Aguirre. M. Ll. Anido i Llobet. Odeon 203276.

Romanza. Id. Id.

PAU CASALS, vist per Passarell

formes escolàstiques i en la qual el virtuosisme no es troba enlloc. Es l'expressió musical manifestada sense complicacions premeditades de forma i en la qual els temes es desenrotllen amb amplitud, emmollats en una arquitectura ben definida. Són els millors discos sentits de piano sol, que recullen la superba interpretació que dona a aquesta obra el pianista Harold Bauer, un dels millors intèrprets de Beethoven que aquí s'han sentit. La impressió, que en l'*Allegro* final és difícil que sigui perfecta per l'acumulació de notes, està, però, ben resolta, i en el primer i segon temps, de línia melòdica més definida, permet seguir amb facilitat en el gramòfon una de les obres més intenses de la literatura pianística.

En música instrumental en els programes sovintegen els virtuoses, i és que el públic, que difícilment es decantaria per fragments de música escollida, si s'adona que junt a aquests fragments hi ha el nom d'un artista

“Cavalleria Rusticana” y otros discos de éxito...

SUPLEMENTO DE NOVIEMBRE

La Voz de su Amo

«CAVALLERIA RUSTICANA» (Mascagni). Opera completa, interpretada por Della Sanzio, Mimma Pantalone, Giovanni Breviarlo, Piero Biasini, Oda de Franco. Coros y orquesta, integrados por elementos de la Scala de Milán, maestro Sabajno. Obra completa, con álbum especial, Ptas. 103,50

PABLO CASALS. a) «Canción de cuna» (Dvorak) b) «El vuelo del moscardón» (Rimsky-Korsakov, arr. Strimer). «Romanza sin palabras, en tres». Op. 109 (Mendelssohn). DB-1399.

CORO GREGORIANO DE MONT-SERRAT (Impresionado en la Basílica del Monasterio de Montserrat, ac. órgano). Alleluia «Veni Sancte Spiritus». Kyrie «Altissimus». — AE-3302.

ORQ. PÀUL WHITEMAN Y PIANO GERSHWIN. «Rapsodia en Jazz». (Rhapsodia in Blue). I y II partes (Gershwin). (De la película «El Rey del Jazz»). — AF-382.

Modelo vertical, en caoba, Ptas. 700

«LA DOLOROSA» (Serrano). «Romanza de Rafael». «Dúo». — AF-379.

COMPANIA DE OPERETA. Selección «La canción de la aurora». «Un banco en el parque». «Pasó en Monterey». Final (De la película «El Rey del Jazz»). — Selección «Te estoy buscando». «Leonor». «Alta Sociedad». «Como en un libro de cuentos». (De la película «Alta Sociedad»). — AF-380.

MAURICE CHEVALIER. «Livin' in the sunlight, lovin' in the moonlight». «Tú eres mi nueva dicha». (De la película «El gran Charco»). — AE-3334.

CASIMIRO ORTAS. «Viva el Cerote». «Cuento Andaluz». Recitados cómicos. — AE-3238.

LUISA VELA Y EMILIO SAGI-BARBA. «Suplicio» (L. Vela). «Cavallero enamorado». Trova (E. Sagi-Barba). — AC-149.

TINO FOLGAR. «Idilio». «Gitana Altiva». — AA-188.

JOSÉ CEPERO. Fandangos «Hasta el último elemento». «Y al deshojarla, lloré». — AE-3290.

ORQ. DEMON'S JAZZ. «Marcial, eres el más grande». Pasodoble torero, coreado. «Bai-Bai». Fox-trot alegre y optimista. — AE-3332.

IRUSTA-FUGAZOT-DEMARE. «¡Pobre gigo!». «Margaritas». (Dúo Iruستا-Fugazot, ac. Orq. Tipica). «Victoria» Tango (a tres voces). «Cobardía» (Orq. Tipica). «Chismosos». «Don Segundo Sombra». Tangos (solo Iruستا, ac. Orq. Tipica). AF-381. — AE-3342. — AE-3343.

Modelo de mesa, en caoba o roble, Ptas. 400

Gramolas y Discos

LA VOZ DE SU AMO

MAS VALE PREVENIR QUE CURAR

Todos los años su negocio sufre mermas importantes a consecuencia de los accidentes de trabajo, facilmente evitables, de las pérdidas de tiempo y de materiales y de las interrupciones en la fabricación

Con un alumbrado moderno, en sus talleres o fábricas, evitará el 24% de los accidentes de trabajo que se producen en la actualidad y aumentará sus ganancias

Mejore usted el alumbrado usando las lámparas y armaduras PHILIPS, que constituyen el ideal para una fabricación bien organizada

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Diuenge vinent
Excursió popular a
POBLET
per a seguir el procés de reconstrucció del seu Monastir.
Preu 21 pessetes
VIATGES CATALONIA, Rbla. del Centre, 37-T. 23252

BOINES, GUANTS,
PULLOVERS, SUETERS,
BATES, BATINS
GRANS NOVETATS
PREUS EXCEPCIONALS
VEGIN APARADORS
F. VEHILS VIDAL
32, Purlat de l'Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

A les deu notabilíssimes característiques que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"SAWTROOH TEDLOCK"
(Pany [de dents de serra])

amb la qual es fa impossible el desprendiment de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article de la més alta qualitat que la indústria coneix

Representant general
per a Espanya
A. CAR

P. de Gràcia, 99 - Rosselló, 234
Tel. 73992 - BARCELONA

—Un altre animal? No en tenim prou amb el canari?
(Life, Nova York.)

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquítis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

DELICIOSO PURGANTE ACEITE RICINO

"Soloso"
SABOR NARANJA

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

A l'abast de tothom...

A l'abast de tothom: una capsa de PASTILLES del Dr. ANDREU per UNA PESSETA. O sigui, que per la quantitat que molts esmercen en un producte qualsevol que no serveix sinó per endolcir la boca, podeu obtenir el famós medicament que calma la TOS a l'instant.

Tothom reconeix l'excel·lència d'aquest medicament contra la TOS. Tothom sap que és un remei eficaç, ràpid i segur, amb el qual no cal témer cap mena de trastorn. És, doncs, perquè també tothom pugui adquirir PASTILLES del Dr. ANDREU que s'ha posat en venda aquest nou model de capsa.

Aquesta és l'ocasió de provar-les, vós que descuideu la vostra TOS o preneu qualsevol cosa que només us entreté el mal. I vós, l'assidu consumidor d'aquestes Pastilles, podreu d'ara endavant renunciar a comprar-les soltes, i així obtindreu una major higiene i una major garantia de legitimitat.

Pastilles del Dr. Andreu

Demaneu la nova capsa d'UNA PESSETA!

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Tel. "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILÈN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO SILICE :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 18918
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Succe, llet, b., 5 cts.; extracte regalàsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medula vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; succe mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla

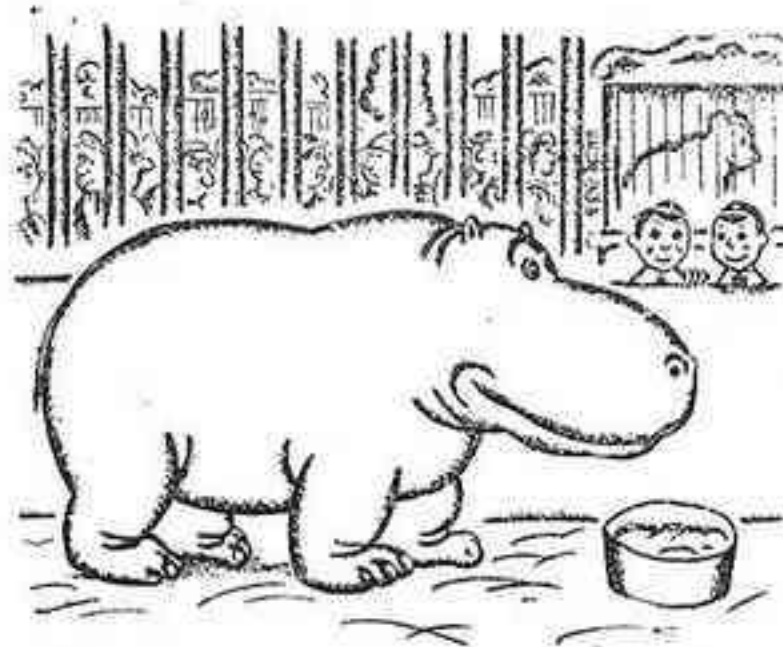
Catarros, ronqueres, angines, laringítis, bronquítis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

—Vinc de triar la roba pel meu vestit de núvia. No ho sabia que em caso el mes que ve?
—Felicitats! I què, heu tingut sort?
—Ja ho crec! M'ha costat quatre pessetes noranta cinc el metre.

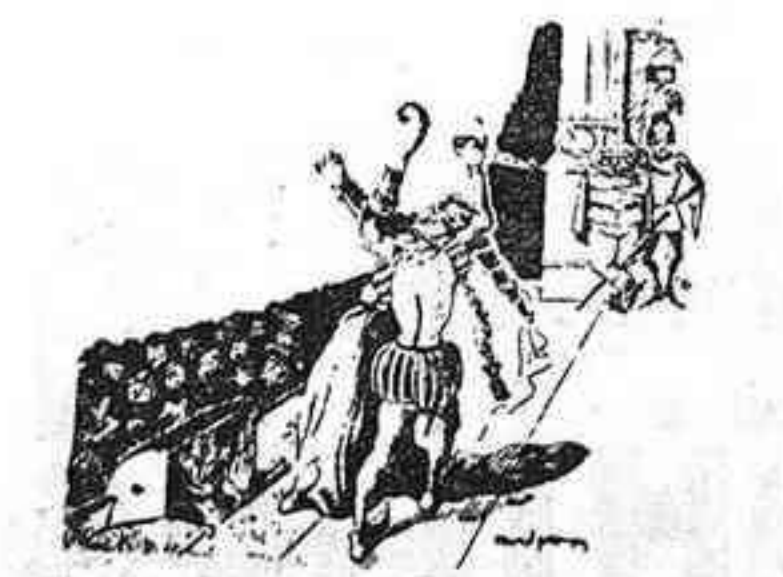

Maurice Chevalier es passeja d'incògnit.
(Ric et Rac, Paris)

—Mira el rinoceront.
—No, home, això és un hipopòtam; el rinoceront porta un tap de radiador.
(Everybody's Weekly)

ANUNCIEU EN
MIRADOR

Un comparsa.—Entre ell que no sap el paper i l'apuntador que és tartamut, prendrem l'últim tramvia!
(Ric et Rac, Paris)

El guia.—L'ascensió al Mont-Blanc, quatre mil vuit cents deu metres?...
El nou ric.—No teniu res més alt?
(Ric et Rac, Paris)

—No te'n dones vergonya? Beure d'aquesta manera i no convidar la teva dona?
(Marius, Marsella)

Subscriuiu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62 - BARCELONA

BUTLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.
que viu a
carrer n.º es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de de 193.....

Signatura